

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 111/06-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 8. júna 2006 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla a zo sudcu Jána Auxta a sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej prerokoval sťažnosť P. I., bytom Ž., zastúpeného advokátom JUDr. M. Š., M., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 15/96 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo P. I. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 15/96 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 15/96 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. P. I. priznáva finančné zadostučinenie v sume 80 000 Sk (slovom osemdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Martin povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Okresný súd Martin je povinný uhradiť P. I. trovy konania v sume 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. M. Š., M.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 111/06-11 z 12. apríla 2006 prijal na ďalšie konanie sťažnosť P. I. (ďalej len „sťažovateľ“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 15/96.

Na základe výzvy ústavného súdu z 19. apríla 2006 okresný súd vo svojom vyjadrení k prijatej sťažnosti sp. zn. Spr. 2020/06 z 10. mája 2006 k priebehu konania okrem iného uviedol:

„Žaloba na tunajší súd bola podaná 9. 6. 1995. Žalobca - sťažovateľ sa proti žalovaným v rade 1) v tom čase Z. M., bytom T. a v rade 2) S. I. bytom M., domáhal určenia, že vozidlo Renault 21 D (...), rok výroby 1989, patrí do vlastníctva žalobcu a žalovaná v rade 2) je povinná predmetné motorové vozidlo vydať do troch dní od

právoplatnosti rozsudku. Súčasne proti obom žalovaným požadoval priznať náhradu trov konania.

Dňa 21. 6. 1995 bola vec zapísaná do registra 8 Nc 9/95.

- 24. 9. 1995 zákonný sudca JUDr. J. B. vyzýva právneho zástupcu žalobcu, aby predložil súdu doklad o hodnote vozidla, súčasne aby uhradil súdny poplatok zo žalobného návrhu vo výške 4 % z hodnoty vozidla

- listom zo dňa 25. 10. 1995 na súd došlým 30. 10. 1995 oznamuje právny zástupca žalobcu hodnotu motorového vozidla a uvádza, že platí prostredníctvom poštovej poukážky súdny poplatok vo výške 8.792,- Sk

- na základe tejto skutočnosti 16. 1. 1996 vydáva zákonný sudca pokyn na prevedenie veci do registra C a nariaďuje termín pojednávania na 2. 2. 1996

- 2. 2. 1996 súd na pojednávaní vykonáva dokazovanie výsluchom účastníkov, pojednávanie sa odročuje na neurčito s tým, že súd si vyžiada správu od Obvodného úradu vyšetrovania o stave spisu PZ ČVS 282/95, na ďalšom pojednávaní má byť vykonaný výsluch svedka T. I. a E. F.

- listom zo dňa 23. 2. 1996 súd žiada Obvodný úrad vyšetrovania PZ v M. o zapožičanie spisu PZ ČVS 282/95

- 24. 4. 1996 nariaďuje samosudca JUDr. J. B. pojednávanie na 3. 5. 1996

- na pojednávaní žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu berie späť žalobný návrh proti žalovanému v rade 1) Z. M., žalovaný v rade 1) prostredníctvom svojho právneho zástupcu so späťvzatím žaloby súhlasí, žiada však priznať náhradu trov konania, na pojednávaní bol vypočutý svedok T. I., E. F., pojednávanie sa odročuje na neurčito s tým, že právny zástupca žalovanej v rade 2) oznámi súdu potrebné údaje pre vyžiadanie vyšetrovacieho spisu

- oznámenie čísla vyšetrovacieho spisu súd urguje listom zo dňa 24. 6. 1996

- právny zástupca žalovanej v rade 2) listom zo dňa 15. 7. 1996 na súd došlým 22. 7. 1996 oznamuje číslo vyšetrovacieho spisu,

- následne tento spis žiada súd listom zo dňa 26. 8. 1996 od Obvodného oddelenia PZ SR M.

- dňa 7. 10. 1996 samosudca vytyčuje ďalšie pojednávanie na deň 15. 10. 1996

- na pojednávaní 15. 10. 1996 vypočutý ako svedok Z. M. - pôvodný žalovaný

v rade 1), pojednávanie je odročené na neurčito s tým, že prostredníctvom dožiadaného súdu bude vypočutý ďalší svedok M.

- opatrením predsedu súdu Spr 500/98 zo dňa 20. 1. 1998 po odchode zákonného sudcu JUDr. J. B. na Krajský súd Žilina vzhľadom na zmenu rozvrhu práce prideliť sa vec vedená pod sp. zn. 8 C 15/96 JUDr. M. G.

- 23. 1. 1998 nová zákonná sudkyňa vypracovala dožiadanie na Okresný súd v Banskej Bystrici ohľadom výsluchu svedka M. M.,

- spis došiel na Okresný súd v Banskej Bystrici spolu s dožiadaním 4. 2. 1998

- Okresný súd v Banskej Bystrici 19. 2. 1998 vykonáva výsluch svedka M. M.

- listom zo dňa 26. 2. 1998 odpovedá vtedajšia predsedníčka súdu JUDr. M. I. na list právnej zástupkyne žalobcu zo dňa 17. 2. 1998, ktorým vysvetľuje úkony súdu od posledného pojednávania s poukazom na nedostatočné personálne obsadenie súdu, ktoré objektívne zhoršuje rýchlejšie a pružnejšie vybavovanie sporu

- 17. 2. 1998 právna zástupkyňa žalobcu opäť urguje pokračovanie v konaní

- opatrením predsedu súdu JUDr. M. D. Spr 500/99 zo dňa 10. 2. 1999 je vec pridelená na ďalšie konanie a rozhodnutie Mgr. M. Š. - sudkyňi Okresného súdu Martin

- ďalším opatrením predsedu súdu Spr 500/99 zo dňa 2. 11. 1999 vzhľadom na zmenu rozvrhu práce vec opäť pridelená na konanie a rozhodnutie sudkyňi JUDr. M. G.

- 7. 2. 2001 na súd dochádza opäť žiadosť žalobcu zo dňa 6. 2. 2001 o pokračovanie v konaní

- 10. 4. 2001 zákonná sudkyňa JUDr. M. G. nariaďuje pojednávanie na 19. 6. 2001

- na pojednávaní dňa 19. 6. 2001 samosudkyňa konečne vyhlasuje uznesenie o zastavení konania proti žalovanému v rade 1) a o trovách žalovaného v rade 1)

- právny zástupca žalobcu žiada pripustiť zmenu žaloby v tom smere, že popri určení vlastníctva žalobcu k predmetnému motorovému vozidlu sa domáha aj vydania vozidla žalobcovi, alebo za predpokladu, že z výsledkov dokazovania vyplynie, že ho už nemá v držbe, zaplata sumy 243.562,- Sk

- na pojednávaní bolo vykonané dokazovanie čítaním listín pripojených do súdneho spisu a pojednávanie je odročené na 15. 8. 2001 z dôvodu dopočutia žalovanej v rade 2), ďalej osoby pôvodného žalovaného v rade 1) Z. M. v pozícii svedka, ako aj svedka T. I. a opätovne svedka M. M., ďalej svedka E. R. s tým, že žalujúcej strane bolo uložené, aby do

budúceho pojednávania súdu predložil úradný preklad listín pripojených ním do súdneho spisu z holandštiny

- listom zo dňa 21. 6. 2001 na súd došlým 28. 6. 2001 žalujúca strana navrhuje doplnenie dokazovania na pojednávaní aj výsluchom svedka E. R., R. T. a E. F.

- na základe pokynu samosudkyne zo dňa 12. 7. 2001 sú títo svedkovia predvolávaní na pojednávanie vytýčené na 15. 8. 2001

- na pojednávaní dňa 15. 8. 2001 bola dopočutá žalovaná S. I., svedkyňa R. T. a svedok T. I., ktorý spochybnil podpis na kúpnej zmluve uzavretej so svedkom M.

- z jeho doplňujúcej výpovede vyplynulo, že účastníci hovorili o dvoch osobách M. - otcovi a synovi, pričom prostredníctvom dožiadaného Okresného súdu v Banskej Bystrici bol vypočutý M. M. mladší nar. (...) - syn

- z výpovede žalobcu vyplynulo že sa odvoláva na p. M. mladšieho, svedok I. na M. staršieho

- pojednávanie sa odročuje na neurčito s tým, že súd zistí generálie svedkov M., predovšetkým M. staršieho,

- za týmto účelom samosudkyňa 27. 11. 2002 robí dožiadanie na Krajskú vojenskú správu v B. a na M. M.

- 10. 12. 2002 oznamuje M. mladší generálie svojho otca J. M.

- 10. 1. 2003 Vyššia vojenská správa v B. oznamuje odpoveď na dožiadanie súdu, ktorým sa preverovali tvrdenia účastníkov

- 9. 4. 2003 súd dožiada Okresný súd v Banskej Bystrici a žiada o vypočutie J. M.

- svedok J. M. je vypočutý 21. 5. 2003 pred Okresným súdom v Banskej Bystrici spis vrátený na Okresný súd Martin 26. 5. 2003

- 17. 7. 2003 nariadené ďalšie pojednávanie na 26. 9. 2003

- na pojednávaní 26. 9. 2003 právna zástupkyňa žalobcu žiada o pripustenie pristúpenia nového účastníka na strane žalovaného a to T. I., teda brata žalobcu

- právnej zástupkyňi žalobcu súd ukladá aby do 7-mich dní v písomnej podobe do spisu pripojila v potrebnom počte rovnopisov zmenený žalobný návrh spolu s písomným návrhom na pristúpenie účastníka na strane žalovaného do konania, pojednávanie sa odročuje na neurčito

- 1. 10. 2003 právna zástupkyňa žalobcu pripája do spisu listinné dôkazy požadované

súdom ešte na pojednávaní a úradný preklad listín z jazyka holandského, ktorý žalobca skôr pripojil do spisu

- 10. 10. 2003 žalujúcou stranou do spisu pripojený zmenený žalobný návrh spolu s návrhom na pristúpenie ďalšieho účastníka do konania na strane žalovaného, teda žalovaného v rade 2) T. I.

- 13. 10. 2003 dáva samosudkyňa pokyn vyššej súdnej úradníčke na vypracovanie uznesenia, ktorým pripustí zmenu žaloby a pripustí pristúpenie ďalšieho účastníka do konania

- 14. 11. 2003 na súd dochádza odvolanie T. I. voči uzneseniu o jeho pribratí do konania

*- 2. 12. 2003 na súd prichádza vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovaného v rade 2)
5. 12. 2003 spis predložený na rozhodnutie o odvolaní Krajskému súdu v Žiline, na ktorý došiel 10. 12. 2003*

- uznesením zo dňa 26. 1. 2004 sp. zn. 5 Co 481/03 Krajský súd v Žiline napadnuté uznesenie Okresného súdu Martin potvrdzuje

- spis na Okresný súd Martin vrátený 28. 1. 2004

- uznesenie Krajského súdu v Žiline sa vzápätí doručuje účastníkom konania

- 23. 3. 2004 samosudkyňa nariaďuje pojednávanie na 26. 5. 2004

- na pojednávaní dňa 26. 5. 2004 je vypočutý ako účastník konania T. I., prečítané sú ďalšie listiny pripojené medzi časom účastníkmi do súdneho spisu,

- na pojednávaní mal byť už ako kvalifikovaný svedok vypočutý opätovne Z. M., ktorý bol v konaní vypočutý raz v pozícii účastníka konania, potom opakovane na pojednávaní dňa 15. 10. 1996 ako svedok, avšak podľa názoru samosudkyne došlo k jeho vypočutiu ako svedka na pojednávaní dňa 15. 10. 1996 predtým, než bolo právoplatne zastavené konanie voči nemu ako účastníkovi konania,

- dňa 26. 5. 2004 bolo pojednávanie odročené na 24. 6. 2004 s tým, že mal byť opäť predvolaný Z. M., súčasne mu na pojednávaní dňa 26. 5. 2004 bola uložená poriadková pokuta za neospravedlnenú neúčasť na pojednávaní dňa 26. 5. 2004

- na pojednávaní 24. 6. 2004 dochádza k opätovnému výsluchu svedka Z. M., právny zástupca žalobcu na tomto pojednávaní žiada opätovne pribrať znalca z odboru grafológie na preskúmanie pravosti podpisu žalovaného v rade 2) T. I. na kúpno-predajnej zmluve,

za týmto účelom pojednávanie odročené na neurčito s tým, že súd vyzve svedka M. mladšieho i svedka M. staršieho, aby do 10-tich dní od doručenia výzvy súdu zaslali jediný originál kúpno-predajnej zmluvy z 3. 8. 1993, ktorú mal uzavrieť T. I. s M. M. a ktorá sa týkala predaja osobného motorového vozidla zn. Mercedes 200, (v súdnom spise sa totiž nachádza iba kópia tejto zmluvy a podľa vyjadrenia účastníkov nenachádzal sa originál ani u nich)

- 25. 6. 2004 súd vyzýva M. M. i J. M. o predloženie originálu predmetnej kúpnej zmluvy

- 8. 7. 2004 J. M. zasiela do spisu originál požadovanej kúpnej zmluvy

- 13. 7. 2004 dáva samosudkyňa pokyn vyššiemu súdnemu úradníkovi na vypracovanie konceptu uznesenia o ustanovení znalca z odboru grafológie, ktorý sa má vyjadriť k pravosti podpisu žalovaného v rade 2) na kúpno-predajnej zmluve, koncept uznesenia vyhotovený 2. 11. 2004

- uznesenie nadobúda právoplatnosť 7. 12. 2004

- 21. 12. 2004 je manželkou žalovaného v rade 2) a žalovanou v rade 1) zaplatený preddavok na trovy znaleckého dokazovania

- dňa 20. 1. 2005 je spisový materiál zasielaný ustanovenej znalkyni z odboru grafológie PhDr. R. J. podľa pokynu súdu je znalkyňa povinná vypracovať znalecký posudok v štyroch vyhotoveniach do 60-tich dní od prevzatia spisu

- vzhľadom na skutočnosť, že znalkyňa úlohu v určenej lehote nespĺnila a znalecký posudok nepredložila je urgovaná listom súdu zo dňa 23. 6. 2005, ktorý preberá 13. 7. 2005, v určenej lehote jedného mesiaca spis súdu nepredkladá

- ďalšiu urgenciu zo dňa 20. 10. 2005 znalkyňa neprebrala a zásielku súdu si v odbernej lehote nevyzdvihla

- 17. 2. 2006 žiada súd o doručenie urgencie o zaslanie znaleckého posudku a vrátenie spisu políciu a to Obvodné oddelenie PZ vo Z., ktoré listom na súd došlým 6. 3. 2006 oznamuje súdu, že znalkyni sa urgenciu súdu nepodarilo doručiť

- následne súd vykonáva úkony k zisteniu prípadnej zmeny pobytu znalkyne

- 27. 3. 2006 je znalkyňa telefonicky urgovaná prostredníctvom jej syna, s ktorým jediným sa na telefonických kontaktoch zistených zo zoznamu znalcov a tlmočníkov a prekladateľov podarilo spojiť

- 27. 3. 2006 súd znalkyni adresuje ďalšiu výzvu na zaslanie znaleckého posudku a vrátenie súdneho spisu, ani túto výzvu sa znalkyni nepodarilo doručiť prostredníctvom pošty

- až 24. 4. 2006 sa vo večerných hodinách telefonicky spája samosudkyňa, ktorá žiada znalkyňu o vrátenie spisu a zaslanie znaleckého posudku

- 27. 4. 2006 znalkyňa vracia spis s vypracovaným znaleckým posudkom

- 27. 4. 2006 je znalecký posudok zasielaný na vyjadrenie právnym zástupcom účastníkov

Prekážky postupu súdu podľa § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku

V konaní sa nevyskytli prekážky postupu konania v zmysle ust. § 107 až 111 O. s. p.

Prieťahy, ktoré podľa názoru súdu spôsobil sťažovateľ

Prieťahy v konaní podľa názoru súdu spôsobil žalobca v konaní tým, že pri podaní žaloby, kde už v čase začatia konania bol zastúpený právnym zástupcom - advokátom dňa 9. 6. 1995 nezaplatil súdny poplatok a nepredložil dôkaz o cene predmetu konania umožňujúci vyrubenie súdneho poplatku a urobil tak až na výzvu súdu 25. 10. 1995, teda s 5-mesačným odstupom po podaní žaloby. Hoci už na prvom pojednávaní vo veci samej dňa 2. 2. 1996 z vyjadrenia právneho zástupcu žalovanej v rade 1) S. I. a následne aj neskôr z výpovede vypočutého svedka T. I. vyplývalo, že T. I. v súčasnosti v pozícii žalovaného v rade 2) považuje predmetné motorové vozidlo zn. Renault za svoje vlastníctvo na základe ústnej dohody medzi ním a žalobcom, reagovala žalujúca strana na tieto skutočnosti až v roku 2003, keď prednesom právnej zástupkyne žalobcu na pojednávaní dňa 26. 9. 2003 a následným písomným podaním na súd došlým 10. 10. 2003 navrhla pristúpenie T. I. do konania na strane žalovanej ako žalovaného v rade 2).

Prieťahy, ktoré boli spôsobené súdom

a) výrazná personálna poddimenzovanosť súdu čo do počtu sudcov najmenej od roku 1996 do februára 2004 a tým nadmerná pracovná zaťaženosť súdu, ktorý dôvod uvádzame pre objektívne pomenovanie dôvodov prieťahov napriek ustálenej judikatúre Ústavného súdu SR, podľa ktorej nie je možné tento dôvod pri rozhodnutí o ústavnej sťažnosti zohľadniť.

b) opakovaná zmena zákonného sudcu

c) neprímerane dlhá doba, po ktorú bol spis na vypracovanie znaleckého posudku

u znalkyne (20. 1. 2005 - 27. 4. 2006) napriek viacerým urgenciám súdu (podrobne uvedené v odpovedi na druhú otázku)

Či zistené prieťahy sú považované za zbytočné

Podľa nášho názoru súd vo veci postupoval štandardne bez zbytočných prieťahov. Neprimeraná dĺžka konania je daná dôvodom pod bodom b) c). Konečné zodpovedanie otázky, či došlo k zbytočným prieťahom a tým k porušeniu práv žalobcu na spravodlivý a rýchly proces je vecou rozhodnutia Ústavného súdu, ktorý v súlade so svojou doterajšou judikatúrou zohľadňuje tri základné kritéria, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, pri zohľadnení povahy konania, správanie účastníka konania a spôsob, akým súd vo veci postupoval. Pokiaľ by súd porušenie práv žalobcu v danom prípade vyslovil, sme toho názoru, že nešlo o výrazný zásah (porušenie) a to i vzhľadom na charakter a hodnotu sporu.“

Rovnaké skutočnosti, ktoré uviedol okresný súd vo svojom vyjadrení, zistil aj ústavný súd z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a súdneho spisu sp. zn. 8 C 15/96.

Právny zástupca sťažovateľa k vyjadreniu okresného súdu okrem iného uviedol:

„Predsedníčka Okresného súdu Martin (...) uvádza, že sťažovateľ sa pôvodne domáhal len určenia vlastníckeho práva k predmetnému motorovému vozidlu a že až v priebehu konania bola pripustená zmena žalobného návrhu (uznesenie zo dňa 21. 10. 2003) a to forme eventuálneho petitu na peňažné plnenie v prípade zmarenia nepeňažného plnenia. Máme za to, že tento fakt sťažovateľ vo svojej sťažnosti dostatočne ozrejmil (hodnota 6 - ročného a hodnota 14 - ročného toho istého motorového vozidla je tak rozdielna, že trvať na pôvodnom návrhu by pre sťažovateľa v konečnom dôsledku znamenalo neodôvodnenú stratu, v tomto prípade sa sťažovateľ prispôbil konaniu súdu).

Ďalej aj argumenty týkajúce sa preukazovania hodnovernosti výpovede sťažovateľa nie sú opodstatnené, nakoľko aj teraz znalecký posudok č. 6/2006, vypracovaný PhDr. R. J., znalcom z odboru písomoznalectvo – ručné písmo, jednoznačne preukázal pravdivosť tvrdení sťažovateľa.

Čo sa týka rozpisu jednotlivých úkonov konajúcich sudcov poukazujeme najmä na fakt, že od 19. 02. 1998 až do 19. 06. 2001 (40 mesiacov) sa nevykonal žiadny relevantný úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci. (...)

Sťažovateľ odmieta, že by zaplatením súdneho poplatku o 4 mesiace (nie 5) neskôr ako podanie návrhu spôsobil prietahy v konaní - 11 ročné rozhodovanie vo veci samej. Rovnako odmieta, že by svojim konaním a vystupovaním pred súdom dal príčinu k takýmto prietahom v konaní. Svoje tvrdenia vždy opieral o objektívnu pravdu a zmeny návrhu boli len logickým vyústením zmien ku ktorým došlo v priebehu tak dlhého rozhodovania konajúceho súdu.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 8 C 15/96 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Článok 48 ods. 2 ústavy ustanovuje základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Priznanie ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto ústavné právo objektívne realizovalo.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote, čo je v zásade to isté právo, ktoré pre účastníka konania zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Samosudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu sa posudzovanie otázky, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, hodnotí vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci (1), správanie účastníka konania (2) a postup, akým v konaní postupoval súd (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

1. Predmetom konania na okresnom súde vedeného pod sp. zn. 8 C 15/96 je určenie vlastníctva k veci a jej vydanie. Pokiaľ ide o právnu zložitosť, možno vysloviť názor, že v danom prípade ide o bežnú súčasť sporovej agendy všeobecných súdov. Podklad pre rozhodovanie tvorí dlhoročnou súdnou praxou ustálená a používaná právna úprava. Ústavný súd pripúšťa určitú skutkovú zložitosť veci, ktorá vyplýva z nevyhnutnosti vypočítania viacerých svedkov (i prostredníctvom dožiadaného súdu), a z toho, že v konaní bolo

potrebné nariadiť aj znalecké dokazovanie. Vychádzajúc však zo samotnej dĺžky konania, jeho doterajšieho priebehu a dosiahnutých výsledkov ústavný súd uzavrel, že nezistil také okolnosti, ktoré by odôvodňovali jedenásťročné trvanie konania jeho skutkovou zložitou.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred okresným súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd zistil, že sťažovateľ bol v konaní aktívny, niekoľkokrát žiadal okresný súd o určenie termínu pojednávania a pokračovanie v konaní a podal aj sťažnosť na zbytočné priet'ahy. Nezaplatenie súdneho poplatku pri podaní žaloby nemalo podstatný vplyv na priebeh konania, pretože súdny poplatok bol zaplatený ihneď na základe výzvy okresného súdu (25. októbra 1995), teda po 4 mesiacoch od podania žaloby. Ústavný súd sa nestotožňuje s názorom okresného súdu, že na ťarchu sťažovateľa je potrebné pripísať tú skutočnosť, že až v roku 2003 navrhol „*pristúpenie T. I. do konania na strane žalovanej ako žalovaného v rade 2)*“, pretože táto skutočnosť neovplyvnila dĺžku konania tak pred podaním tohto návrhu, ako ani po ňom.

3. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na ustanovenie § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Ústavný súd zistil, že v konaní okresného súdu sa vyskytlo jednak obdobie vykazujúce jeho nečinnosť, ako aj obdobie, keď jeho konanie bolo do značnej miery neefektívne a minulo sa svojmu účinku.

Okresný súd bol nečinný od 15. októbra 1996, keď bolo odročené pojednávanie na neurčito, do 10. apríla 2001, keď určil termín pojednávania na 19. jún 2001 (nečinnosť viac ako 54 mesiacov). V tomto období okresný súd vykonal len taký jednoduchý úkon, akým je dožiadanie na iný súd za účelom výsluchu svedka (23. januára 1998). Ďalej bol nečinný od 15. augusta 2001, keď bolo odročené pojednávanie na neurčito, až do 27. novembra 2002, keď vypracoval dožiadanie na Krajskú vojenskú správu v B.

(nečinnosť viac ako 15 mesiacov).

Aj keď v inom období okresný súd konal, nariadil celkom 8 pojednávanií a vypočul viacerých svedkov, jeho postup bol nesústreďený a neefektívny. Výsledkom jeho nesústreďeného postupu je napríklad aj to, že už 3. mája 1996 došlo k späťvzatiu žaloby proti žalovanému v prvom rade, pričom konanie v tejto časti zastavil až 19. júna 2001 (teda po viac ako 5 rokoch). O neefektívnom postupe okresného súdu svedčí obdobie od 13. júla 2004, keď pribral do konania znalca za účelom vypracovania znaleckého posudku, až do 27. apríla 2006, keď bol predložený znalecký posudok. V tomto období okresný súd vo vzťahu k postupu znalca, ktorému bol 20. januára 2005 doručený spis za účelom vypracovania znaleckého posudku, neprijal žiadne konkrétne opatrenia, ktoré by urýchlili podanie znaleckého posudku znalcom. Aj okresný súd uznal, že toto obdobie je možné považovať za prieťah v konaní.

Stav konania okresného súdu zistený ústavným súdom ku dňu jeho konania je poznačený zbytočnými prieťahmi aj preto, že okresný súd doposiaľ za 11 rokov vo veci nevydal žiadne rozhodnutie, ktoré by smerovalo k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľa. Ústavný súd vychádzajúc z uvedených poznatkov preto neakceptoval stanovisko okresného súdu, že „*vo veci postupoval štandardne a bez zbytočných prieťahov*“.

Ani obranu okresného súdu spočívajúcu v nedostatočnom počte sudcov na vybavovanie na súd napadnutých vecí od roku 1996 do februára 2004 (ako dôvodu, ktorý by mal byť objektívnou príčinou spôsobujúcou prieťahy v konaní) ústavný neakceptoval. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. III. ÚS 147/02, I. ÚS 100/02) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní. Podľa názoru ústavného súdu

personálne problémy by mohli len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas a adekvátne opatrenia. Okresný súd vo svojom stanovisku neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné usudzovať, že v danej veci ide o takýto prípad.

Ústavný súd vychádzajúc z analýzy postupu okresného súdu podľa troch uvedených kritérií dospel k záveru, že okresný súd v doterajšom konaní porušil základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 8 C 15/96 konal bez zbytočných prieťahov, pretože vec nie je dosiaľ právoplatne skončená.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 5 vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 110 000 Sk z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu a zistené zbytočné prietahy v konaní považoval ústavný súd priznanie sumy 80 000 Sk za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. M. Š. Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) za každý úkon po 2 730 Sk a 2 x 164 Sk režijný paušál (§ 16 vyhlášky). Úhrada mu bola priznaná v celkovej sume 5 788 Sk.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. júna 2006